

MD-2005, mun.Chișinău, str.Constantin Tănase, 7
www.mf.gov.md, tel.(022) 26-26-00, fax 022-26-25-17

25 septembrie 2020 nr. 06/2-07

La nr. _____

Președintele raionului
Primarul general
al municipiului Chișinău
Primarul municipiului Bălți
Bașcanul UTA Găgăuzia
Direcția finanțe a UAT

Privind elaborarea proiectelor
bugetelor locale pentru anul 2021
și a estimărilor pe anii 2022-2023

În temeiul prevederilor art.50 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014 și art.20 alin.(3) al Legii nr.397/2003 privind finanțele publice locale (cu modificările și completările ulterioare), Ministerul Finanțelor remite particularitățile privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale a proiectelor de buget pe anul 2021 și a estimărilor pe anii 2022-2023, conform *anexei nr.1 la prezenta circulară*.

La elaborarea proiectelor de buget și a estimărilor respective, direcțiile finanțe vor conlucra cu direcțiile generale de administrare fiscală regionale Nord, Sud, Centru și Chișinău din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, direcțiile și secțiile subordonate consiliilor raionale, precum și autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi.

Întru respectarea măsurilor de control și prevenire a răspîndirii virusului COVID-19, proiectele bugetelor locale pentru anul 2021 și estimările pentru anii 2022-2023, cu toate formularele, calculele și notele explicative respective, se vor prezenta de către autoritățile publice locale pe suport de hîrtie, cu aplicarea semnăturii și a ștampilei umede, conform cerințelor stipulate în Anexa nr.1 la prezenta circulară, *pînă la data de 26 octombrie curent*, prin intermediul Poștei Moldovei, la adresa: Ministerul Finanțelor, str.Constantin Tănase 7, Secția bugetele locale.

Viceprim-ministru,
Ministru al Finanțelor

Serghei PUȘCUȚA

Particularitățile **privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale** **a proiectelor bugetelor locale pentru anul 2021 și a estimărilor pe anii** **2022-2023**

I Dispoziții generale

1. Prezentele particularități au fost elaborate în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014 și Legii nr.397/2003 privind finanțele publice locale.

2. Scopul acestora este informarea autorităților administrației publice locale (în continuare – APL) despre politica statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare, particularitățile specifice de stabilire a relațiilor interbugetare, limitele de transferuri de la bugetul de stat la bugetele locale, precum și cerințele și particularitățile de elaborare și prezentare a proiectelor de buget de către APL pe anul 2021 și a estimărilor pe anii 2022-2023.

3. Propunerile la proiectul de buget pentru anul 2021 și a estimărilor pentru anii 2022-2023 de către APL vor fi elaborate pe fundalul impactului fără precedent al pandemiei COVID-19 și efectele acesteia asupra economiei țării, însoțit de un grad ridicat de incertitudine economică, având ca obiectiv principal consolidarea poziției bugetar-fiscale și gestionarea responsabilă și eficientă a finanțelor publice.

4. Elaborarea și prezentarea propunerilor la proiectul de buget pentru anul 2021 și a estimărilor pentru anii 2022-2023 de către APL se va efectua **în cadrul sistemului informational de management financiar** (SIMF) în baza:

- **Clasificatiei bugetare**, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.208/2015 (cu modificările și completările ulterioare), care poate fi accesată pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor la adresa: <http://mf.gov.md/ro/buget/informatii-cu-caracter-metodologic/clasificatia-bugetara>;
- **Setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului**, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.209/2015, care poate fi accesat pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor la adresa: <http://mf.gov.md/ro/buget/informatii-cu-caracter-metodologic/setul-metodologic>.

II Prognoza principalilor indicatori macroeconomici pe termen mediu

5. În procesul elaborării proiectelor de buget, APL se vor conduce de prognoza principalilor indicatori macroeconomici (elaborată de Ministerul Economiei și Infrastructurii și coordonată cu experții FMI), conform *anexei nr. 1* la prezenta circulară. Scenariul macroeconomic a fost dezvoltat

sub ipoteza gestionării pandemiei COVID-19 din Republica Moldova, în conformitate cu evoluțiile internaționale și o redresare economică paralelă.

III

Obiectivele politicii în domeniul veniturilor pe termen mediu și particularitățile specifice de estimare a unor venituri și a surselor de finanțare

6. La elaborarea propunerilor de buget la partea de venituri, APL se vor ghida de *cap. IV și VII din Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului.*

7. Prognoza veniturilor bugetelor locale pe anii 2021–2023 se va efectua reieșind din:

- prevederile legislației fiscale în vigoare, ținând cont de prevederile Legii privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte legislative nr.60/2020;

- deciziile autorităților reprezentative și deliberative a UAT, în partea ce ține de competențele proprii în domeniul impozitelor, taxelor și a altor venituri locale;

- analiza bazei fiscale pe fiecare UAT (recomandabil cel puțin 2-3 ani anteriori), separat pe tipuri de impozite, taxe și alte încasări la buget, în deosebi pentru anul 2020, cu restabilirea în anii următori.

Pentru estimarea bazei fiscale a UAT, Ministerul Finanțelor recomandă utilizarea formularelor (F4-F18), anexate la circulara Ministerului finanțelor nr.06/2-07 din 17 august 2017, care va servi drept suport pentru estimarea veniturilor formate în UAT respectivă, utilizând modificările propuse la politica fiscală. Formularele respective pot fi accesate pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor la adresa: <https://mf.gov.md/ro/buget/circulara-bugetar%C4%83>.

8. Serviciul Fiscal de Stat va prezenta Direcțiilor finanțe a UAT/unitatea financiară a APL (la solicitare) informația necesară pentru elaborarea proiectului de buget pentru anul 2021 și a estimărilor pentru anii 2022-2023, în baza Ordinului nr.158/2019 cu privire la aprobarea informațiilor furnizate de Serviciul Fiscal de Stat autorităților publice locale în scopul elaborării proiectelor bugetelor locale.

9. Rezultatele estimărilor veniturilor vor fi sintetizate în *formularele nr.1-3* anexate la prezenta circulară și se vor prezenta Ministerului Finanțelor pe suport de hârtie și în format electronic. Formularele menționate vor fi accesibile pentru introducere doar în cadrul Direcției finanțe a UAT, cu rolul în sistem „Reader GFD” în modulul „Trezoreria” (Trez2), accesînd meniul „Darea de seamă”, submeniul „ProVin” (pe fiecare buget local de nivelul întâi, buget raional/central UTA Găgăuzia și buget municipal Chișinău și Bălți).

10. Resursele bugetelor locale cuprind totalitatea veniturilor și a surselor de finanțare ale bugetelor respective.

Veniturile bugetelor locale se constituie din impozite, taxe, alte venituri prevăzute de legislație și se formează din:

1) venituri generale:

- a) venituri proprii;
- b) defalcări, conform cotelor procentuale, de la impozitele și taxele de stat;
- c) transferuri;
- d) granturi pentru susținerea bugetului;

2) venituri colectate (codurile clasificăției economice 142310, 142320, 144114, 144124, 144214, 144224);

3) granturi pentru proiecte finanțate din surse externe.

Sursele de finanțare ale bugetelor locale se formează din:

- a) operațiuni cu împrumuturi interne și externe (inclusiv recreditate);
- b) acțiuni și alte forme de participare în capital (415110, 415120 și 415210, 415240);
- c) alte operațiuni cu activele financiare și cu datoriile bugetului;
- d) operațiuni cu soldurile în conturile bugetului.

11. Impozitul pe venitul persoanelor fizice (în continuare - IVPF)

La capitolul impozitul pe venit persoanelor fizice pentru anii 2020-2023, se va utiliza cota unică la impozitul pe venitul persoanelor fizice în mărime de 12%, stabilită în art.15 al Codului fiscal. O majorare a scutirilor menționate pentru anii 2021-2023 nu se prevede.

La estimarea sumei IVPF se recomandă aplicarea următoarelor cote și scutiri pentru persoanele fizice:

	Stabilit 2020	Proiect 2021	Estimat	
			2022	2023
1	2	3	4	5
Cotele impozitului pentru venitul persoanelor fizice (%)	12	12	12	12
Scutirea personală (lei)	24 000 (pentru persoanele a căror venituri nu depășește suma de 360 000 lei anual)	24 000 (pentru persoanele a căror venituri nu depășește suma de 360 000 lei anual)	24 000 (pentru persoanele a căror venituri nu depășește suma de 360 000 lei anual)	24 000 (pentru persoanele a căror venituri nu depășește suma de 360 000 lei anual)
Scutirea personală majoră (lei)	30 000	30 000	30 000	30 000
Scutirea soț/soție	11 280	11 280	11 280	11 280
Scutirea soț/soție majoră	18 000	18 000	18 000	18 000
Scutirea pentru persoanele întreținute (lei)	3 000	3 000	3 000	3 000
Scutirea pentru persoane întreținute cu dizabilități	18 000	18 000	18 000	18 000
Tariful contribuției individuale pentru asigurarea socială de stat obligatorie (din venit,%)	6,0	-	-	-
Prima de asigurare medicală obligatorie (din venit, %)	4,5	9,0	9,0	9,0

Notă: Cotele impozitului pe venit și scutirile aplicate persoanelor fizice se vor concretiza anual, concomitent cu aprobarea politicii fiscale pe anul corespunzător.

Calcululele IVPF pe anii 2021-2023 pe teritoriul raionului, municipiilor Chișinău și Bălți, UTA Găgăuzia se vor efectua reieșind din aplicarea ritmului de creștere a fondului de remunerare a muncii pe republică, prevăzut de indicatorii macroeconomici, către fondul de remunerare a muncii pe UAT, avînd ca bază datele organelor teritoriale de statistică privind cîștigul salarial din anul 2019 și semestrul I al anului 2020 (Raportare statistice "Cercetarea statistică anuală (M3), "Cîștigurile

salariale și costul forței de muncă în anul 2019” și ”Cercetarea statistică trimestrială (M1), precum și prevederile politicii salariale pe anii 2021-2023 prevăzute în cap. IV din prezenta circulară.

Pentru primării, calculele se vor efectua reieșind din încasările estimate pe anul bugetar în curs, înmulțite la creșterea prognozată a fondului de remunerare a muncii pe republică, în termeni nominali pe anul respectiv.

La repartizarea IVPF între bugetele locale de nivelul întâi, bugetele locale de nivelul al doilea și bugetul de stat, se vor utiliza cotele de defalcare pe tipuri de administrații locale, prevăzute în art.5 al Legii nr.397/2003 privind finanțele publice locale.

Rezultatele estimărilor încasării la buget a impozitului pe venit a persoanelor fizice pe anii 2021-2023 (codurile clasificăției economice: 111110, 111121, 111125, 111130) se prezintă în *formularul nr.2* la prezenta circulară.

12. Veniturile proprii ale UAT

12.1 Impozitul pe venit obținut din activități independente

Începând cu 1 ianuarie 2017, a fost stabilit un regim fiscal simplificat privind impozitul pe venitul persoanelor fizice ce desfășoară activități independente în domeniul comerțului.

Acest regim simplificat privind impozitul pe venit se acordă pentru persoanele fizice care obțin venituri din activități de comerț, fără a constitui o formă organizatorico-juridică a activității de antreprenariat, în sume ce nu depășesc 600 000 lei într-o perioadă fiscală.

Cota impozitului pe venit va constitui 1% din obiectul impunerii, dar nu mai puțin de 3000 lei anual.

12.2 Impozitul pe proprietate

La estimarea încasărilor impozitului funciar și impozitului pe bunurile imobiliare și la efectuarea calculelor pe tipuri de impozite și înlesniri fiscale, se va ține cont de prevederile Titlului VI al Codului fiscal, Legii nr.1056/2000 pentru punerea în aplicare a Titlului VI al Codului fiscal, Instrucțiunii Ministerului Finanțelor nr.11 din 4 septembrie 2001 „Cu privire la modul de calculare și achitare la buget a impozitului funciar și pe bunurile imobiliare”, datele evidenței fiscale, datele Cadastrului funciar pe UAT respective, deciziile organelor reprezentative și deliberative privind mărimea cotelor stabilite la aceste impozite, precum și datele serviciilor de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriilor stabilite prin Ordinul Serviciului Fiscal de Stat nr.376 din 10 iulie 2018 ”Cu privire la aprobarea informației privind impozitul pe bunuri imobiliare, impozitul funciar și taxele locale administrate de către SCITL (forma ISCITL 19).

12.3 TVA și accize

Pentru a asigura susținerea întreprinderilor din sectorul HoReCa, concomitent cu neadmiterea creșterii sumelor TVA pe debit, începând cu 01.05.2020, conform prevederilor Art.II pct.12 din Legea privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte legislative nr.60/2020, a fost redusă cota TVA de la 20% la 15 % pentru agenții economici a căror activitate operațională se constituie exclusiv din activități de cazare și alimentație publică (HoReCa).

Cotele accizelor pentru anii 2021-2023 vor fi majorate conform calendarului de armonizare: la bere, vermuturi, cidru, alcool etilic cu 5% în fiecare an, la benzină și motorină cu 9%, la țigări cu filtru și/sau fără filtru cu 15%.

12.4 Taxa pentru resursele naturale

În scopul optimizării încasărilor de la resursele naturale, conform prevederilor Art. II pct.21-26 din Legea privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea

unor acte legislative nr.60/2020, au fost operate modificări la Titlul VIII al Codului fiscal „Taxele pentru resursele naturale”, cu intrarea în vigoare de la 1 ianuarie 2021.

Astfel, sistemul taxelor pentru resursele naturale va include:

- a) taxa pentru apă;
- b) taxa pentru extragerea mineralelor utile;
- c) taxa pentru folosirea subsolului.

În partea ce ține de modificările ce vizează taxa pentru extragerea mineralelor utile, a fost modificată baza impozabilă, care va constitui volumul mineralelor utile extrase, iar cota taxei a fost stabilită în sumă fixă pentru o unitate a mineralului util extras.

În scopul folosirii raționale și complexe a subsolului, protecției acestuia, precum și asigurării securității lucrărilor la folosirea subsolului, au fost unificate: taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcției obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile și taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile într-o taxă unică – taxa pentru folosirea subsolului.

Astfel, începînd cu 1 ianuarie 2021:

- Se exclud codurile economice din clasificția bugetară:
 - “114613 Taxa pentru lemnul eliberat pe picior”;
 - “114621 Taxa pentru efectuarea prospecțiunilor geologice”;
 - “114622 Taxa pentru efectuarea explorărilor geologice”;
 - “114623 Taxa pentru folosirea spațiilor subterane în scopul construcțiilor obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile”;
 - “114624 Taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile”.
- Se introduce codul economic nou din clasificția bugetară:
 - “114614 Taxa pentru folosirea subsolului”.

Calculul taxelor pentru resursele naturale se va întocmi conform cotelor prevăzute în anexele la Titlul VIII al Codului fiscal „Taxele pentru resursele naturale” și prevederilor Art. II pct.21-26 din legea prenotată.

12.5 Taxa pentru patenta de întreprinzător

Calculul încasărilor pentru patenta de întreprinzător se va întocmi conform cuantumului taxei lunare prevăzut în anexa la Legea nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător. Desfășurarea genurilor de activitate menționate la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa la Legea nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător se permite până la data de 31 decembrie 2022 numai pentru titularii, care dețineau patente la data de 31 decembrie 2019.

12.6 Încasările din arenda terenurilor și locațiunea bunurilor domeniului privat al UAT

La estimarea încasărilor de la toate tipurile de locațiune a patrimoniului public ale APL, se vor utiliza mărimile tarifelor de bază pentru chirie, prevăzute în anexa nr.9 la Legea bugetului de stat pe anul 2020 nr.172/2019, precum și deciziile autorităților reprezentative și deliberative privind mărirea tarifelor stabilite.

În ce privește mărirea redevenței anuale, prevăzute la art. 29 alin. (2) din Legea nr. 1125/2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, accentuăm că aceasta este egală cu chiria pentru locațiunea terenului proprietate a statului. Cuantumul chiriei terenurilor proprietate a statului se determină în baza raportului de evaluare, perfectat de evaluatori licențiați conform Legii nr.989/2002 cu privire la activitatea de evaluare, dar nu va fi mai mic decât plata pentru

arenda/locățiunea terenurilor proprietate publică, determinată în temeiul Legii nr.1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, cu excepția terenurilor expuse la licitație cu strigare. Astfel, autoritățile administrației publice locale urmează să determine în mod similar cuantumul redevenței anuale, prevăzute de art.29 alin.(2) din Legea nr. 1125/2002 pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, pentru terenurile proprietate publică a UAT.

12.7 Taxele locale

În baza prevederilor Titlului VII al Codului fiscal “Taxele locale”, consiliile locale vor decide asupra aplicării taxelor locale prevăzute în art.289 al Codului fiscal. Respectiv, la estimarea cuantumulului taxelor locale, se vor lua în considerare cotele concrete care au fost adoptate de către organele reprezentative și deliberative ale unităților administrativ-teritoriale pentru anul 2020 sau/și proiectele cotelor pe anii 2021-2023.

12.8 Alte venituri prevăzute de legislație

Proгноza altor încasări și taxe se va efectua în baza analizei dinamicii încasărilor pe anul 2019 și estimărilor pe anul 2020 și alte informații relevante.

13. UTA Găgăuzia va estima veniturile pe anii 2021-2023 pentru toate tipurile de impozite și taxe (IVPJ, TVA, accize) conform prevederilor Legii nr. 397/2003 privind finanțele publice locale. Informațiile necesare pentru elaborarea propunerilor de buget la partea de venituri pot fi solicitate de la Direcția generală administrare fiscală SUD.

IV

Sumarul politicilor și priorităților în domeniul cheltuielilor publice pentru următorul an bugetar și pe termen mediu

14. Competențele în efectuarea cheltuielilor bugetelor locale pe domenii de activitate sunt delimitate prin legislația privind administrația publică locală și descentralizarea administrativă. De asemenea, costurile generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar aferente domeniilor proprii de competență a APL vor fi acoperite integral din contul bugetelor locale.

15. Resursele financiare disponibile urmează să fie direcționate la programe de importanță majoră, care ar permite soluționarea problemelor stringente, fără admiterea de datorii creditoare și blocaje financiare.

16. Estimările de cheltuieli ale autorităților APL urmează să fie strict în limita volumului de resurse disponibile.

17. Întru asigurarea continuității reformelor din domeniul bugetar-fiscal, se impun următoarele cerințe față de autorități/instituții - beneficiari de alocații:

- asigurarea calității planificării bugetare prin îmbunătățirea procedurilor de analiză a impactului politicilor publice și corelarea programelor de cheltuieli cu prioritățile din documentele strategice (naționale, sectoriale, locale);
- îmbunătățirea eficienței și eficacității utilizării resurselor prin focusarea pe rezultate și sporirea calității serviciilor publice prestate în raport cu obiectivele stabilite;
- asigurarea unui control strict asupra nivelului angajărilor în sectorul bugetar pentru a evita angajamente viitoare fără acoperire cu resurse;

- implementarea unor procese de planificare și management al investițiilor publice în vederea ameliorării eficienței cheltuielilor capitale publice.

18. Procesele de creare și dezvoltare a infrastructurilor și sistemelor informaționale de stat se recomandă a fi coordonate cu IP “Agenția de Guvernare Electronică” în scopul alinierii și asigurării compatibilității acestora cu platformele centralizate de guvernare electronică, reieșind din pct. 23 din Hotărârea Guvernului nr.414/2018 „Cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat”.

19. La estimarea cheltuielilor aferente proiectului de buget pe anul 2021 și estimărilor pe anii 2022-2023, APL urmează să se conducă de:

- actele normative și legislative, strategiile și programele care reglementează activitatea autorităților APL și a ramurilor (domeniilor) respective;
- actele normative (cu modificările și completările ulterioare) care reglementează aspectele referitoare la remunerarea muncii;
- angajamentele contractuale de cheltuieli asumate în anii precedenți cu impact financiar asupra anilor planificați (majorarea salariilor în anii precedenți, rambursarea împrumuturilor angajate pe termen lung, angajamentele contractuale cu donatori externi în cadrul proiectelor finanțate din surse externe, rambursarea împrumuturilor recreditate, serviciul datoriei interne și externe, etc.);
- reformele promovate în cadrul ramurilor (schimbări instituționale, etc.);
- cadrul normativ care reglementează prestarea serviciilor contra plată, precum și veniturile colectate de autoritățile/instituțiile bugetare.

20. Proiectul de buget pentru anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023 la compartimentul „*Cheltuieli de personal*”, se vor elabora de către autoritățile administrației publice locale, ținând cont de următoarele particularități:

20.1. Pentru anul 2021 se va menține moratoriul asupra funcțiilor vacante, cheltuielile de personal urmînd a fi planificate reieșind din necesitatea acoperirii personalului efectiv încadrat. Totodată, în anii 2022-2023 se va estima necesarul de cheltuieli pentru numărul integral de unități de personal, conform structurii aprobate.

20.2. La estimarea cheltuielilor de personal per ansamblu, autoritățile publice locale se vor conduce de limitele calculate de Ministerul Finanțelor pentru instituțiile de învățămînt finanțate prin transferuri cu destinație specială, prezentate în *Anexa nr.2* la prezenta circulară.

20.3. Drept bază pentru estimarea cheltuielilor de personal a servit volumul de cheltuieli scontat de Ministerul Finanțelor, urmînd a fi atins la finele anului curent, suplimentat cu costurile următoarelor măsuri:

20.3.1. majorarea valorilor de referință utilizate la calcularea salariilor angajaților din sectorul bugetar, conform pct. 20.4;

20.3.2. introducerea, prin Legea nr. 130/2020 pentru modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, a sporului cu caracter specific personalului medical din unitățile autorităților/instituțiile/structurile medicale și de asistență socială, în mărime de 30% din suma anuală a salariilor de bază pentru personalul cu drept de a beneficia de acest spor. Sporul respectiv, cu implementare din 01.09.2020, se va calcula pentru 12 luni;

20.3.3. calcularea etapei următoare de majorare a salariilor pentru aceleași categorii de personal (personalul medical din unitățile autorităților/instituțiile/structurile medicale și de asistență socială) începînd cu 01.01.2021 prin majorarea limitei sporului specific cu alte 30%. Majorarea se va calcula în anul 2021 pentru 11 luni;

20.3.4. acordarea compensațiilor persoanelor a căror salariu lunar, calculat începând cu 01.01.2021 pentru o funcție cu durată normală a timpului de muncă, va fi mai mic decât 2200 lei. În acest sens Ministerul Finanțelor va iniția modificarea art. 27 (2) din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar;

20.4. Cheltuielile de personal se vor estima reieșind din mărimea valorilor de referință pentru anii 2021-2023 în următoarele mărimi:

Categoriile de angajați	Aprobat 2020	Estimat 2021-2023
angajații din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar	1650	1700
<i>valori de referință derogatorii, asupra cărora nu se aplică norma obligatorie privind indexarea anuală:</i>		
personalul didactic și personalul de conducere din instituțiile de învățământ	1750	1800
personalul care, conform anexelor la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se încadrează în clasele de salarizare de la 1 până la 25	1750	1800
directorii (șefii) instituțiilor de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial, liceal, profesional tehnic	1750	1800
directorii adjuncți ai instituțiilor de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial, liceal, profesional tehnic	1750	1800
directorii (șefii) altor instituții de învățământ	1900	1900
directorii adjuncți ai altor instituții de învățământ	1750	1800

Dat fiind instabilitatea economică cauzată de situația pandemică din țară, la această etapă nu a fost posibil de a prognoza o creștere a valorilor de referință pe termen mediu. La aceasta se va reveni ulterior, în funcție de condițiile economice din țară și posibilitățile bugetului public național.

21. La estimarea cheltuielilor cotelor contribuțiilor la bugetul de asigurări sociale de stat și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, achitate de angajator se vor lua în considerare modificările efectuate prin Legea nr. 60/2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător, respectiv, modificarea Legii nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Legii nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și Legii nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, începând cu 1 ianuarie 2021.

Astfel, cotele contribuțiilor la bugetul de asigurări sociale datorate de angajator și angajați se comasează la nivel de angajator, în mărime de 29% din fondul de retribuire a muncii față de 23% achitate în anul curent, angajatul fiind scutit de o asemenea contribuție. Cota primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală a persoanelor angajate se efectuează din contul angajatului, în

mărime de 9% față de 4,5% achitate în anul curent. În acest sens volumul cheltuielilor de personal a fost suplimentat cu 1,5% pentru toate categoriile de personal.

La estimarea cheltuielilor pentru contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, începând cu 1 ianuarie 2021, se vor utiliza următoarele cote:

Categoria plătitorului	Cota
Angajatorul – pentru angajații autorităților/instituțiilor și autorităților/instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare	29%
Angajatorul – pentru angajații sectorului privat, a instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare	24%
Angajatorul – pentru angajații sectorului privat conform condițiilor speciale de muncă (conform anexei nr.2 la Legea nr.489/1999)	39%; 32%
Angajatorul – pentru angajații din agricultură, care practică în decursul perioadei de gestiune nu mai puțin de 95% din activitățile stipulate la grupele 01.1-01.6 din CAEM:	
- din mijloacele angajatorului	18%
- de la bugetul de stat	6%

22. La planificarea cheltuielilor pentru plata mărfurilor și serviciilor se va ține cont de tarifele curente, precum și de necesitatea aplicării unui regim strict de economie, un accent deosebit fiind pus și pe îmbunătățirea procedurilor de achiziții publice.

V Particularități specifice de stabilire a relațiilor interbugetare și limitele de transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale

23. Sumele *transferurilor cu destinație generală* de la bugetul de stat sunt calculate pe bază de formulă, distinctă pentru fiecare UAT de nivelul întâi și nivelul al doilea, pe baza datelor din ultimul an pentru care există execuție bugetară definitivă (în cazul dat, pentru proiectul bugetului pe anul 2021 se ia execuția bugetară din anul 2019).

24. *Limitele transferurilor cu destinație generală* de la bugetul de stat la bugetele locale pentru anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023, se conțin în *anexa nr.3* la prezenta circulară. Totodată, după necesitate, calculele transferurilor cu destinație generală de la bugetul de stat la bugetele locale pentru anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023 pot fi consultate pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor la adresa: <http://mf.gov.md/ro/buget/circulara-bugetar%C4%83>.

25. Datele Biroului Național de Statistică privind numărul de locuitori și structura demografică pe fiecare UAT, la situația din 1 ianuarie 2020, sunt plasate la adresa: <http://mf.gov.md/ro/buget/circulara-bugetar%C4%83>.

26. Începând cu 01.01.2020, odată cu redistribuirea surselor de venituri între bugete, mijloacele suplimentare obținute de bugetele locale din transferurile cu destinație generală (TDG) și defalcările de la IVPF (în special nivelul I) nu acoperă totalmente costurile suplimentare ale tuturor APL generate de implementarea *Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar* și politicile salariale noi aferente domeniilor proprii de activitate. Pentru bugetele locale care nu-și vor putea singuri acoperi aceste costuri suplimentare, de la bugetul de stat se vor aloca, ca și în anul bugetar 2020, *transferuri pentru acoperirea insuficienței costurilor salariale aferente domeniilor proprii de activitate* (de compensare).

27. De asemenea, urmare a revizuirii prognozelor contingentelor impozitului pe venitul persoanelor fizice (IVPF) și impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător (IVPJ) pentru anii 2019-2022, care sunt în diminuare pronunțată comparativ cu estimările efectuate anul trecut, a fost efectuată analiza impactului asupra **transferurilor pentru acoperirea insuficienței costurilor salariale aferente domeniilor proprii de activitate** (de compensare) pentru anii 2021-2023. Pe lângă aceasta, s-a ținut cont de cheltuielile de personal compensate de la bugetul de stat în anul 2019, precum și s-a luat în calcul ajustările costurilor salariale (în creștere) pentru bugetele locale pentru anul 2020 și politica salarială nouă pentru anul bugetar 2021 aferente domeniilor proprii de activitate.

28. Drept urmare, **limitele transferurilor pentru acoperirea insuficienței costurilor salariale aferente domeniilor proprii de activitate** de la bugetul de stat la bugetele locale pentru anii 2021-2023 se conțin în *anexa nr.4* la prezenta circulară.

29. La elaborarea proiectului bugetului local pentru anul 2021 și a estimărilor pentru anii 2022-2023 pentru întreținerea **aparaturii președintelui raionului, direcțiilor, secțiilor, altor subdiviziuni din subordinea consiliilor raionale și aparatului primăriilor**, precum și pentru asigurarea activității angajaților în serviciile de deservire a clădirilor Consiliului raional/ primăriilor, urmează să se țină cont de prevederile actelor legislative și normative, precum:

- Hotărârea Guvernului nr.201/2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;

- Hotărârea Guvernului nr. 10/2012 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova;

- Hotărârea Guvernului nr.101/2018 privind cheltuirea mijloacelor pentru primirea și deservirea delegaților oficiale străine și a anumitor persoane;

- Hotărârea Guvernului nr.1151/2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la normativele de cheltuieli pentru desfășurarea conferințelor, simpoziunilor, festivalurilor etc., de către instituțiile publice finanțate de la bugetul public național.

Totodată, la elaborarea proiectului bugetului pentru anul 2021 este necesar să se țină cont de:

- normativele vizînd numărul abonamentelor de telefoane de serviciu (cu excepția legăturii telefonice guvernamentale), faxuri, telefoane mobile pentru colaboratorii autorităților APL, aprobate prin decizia consiliului local respectiv în baza regulamentelor proprii elaborate în baza Hotărîrii Guvernului nr.1362/2005 „Cu privire la aprobarea Normativelor vizînd numărul abonamentelor de telefoane de serviciu, faxuri, telefoane mobile pentru colaboratorii autorităților administrației publice” (cu modificările și completările ulterioare);

- normele vizînd aprobarea numărului-limită al autoturismelor de serviciu și a parcursului-limită anual pentru un autoturism întru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale autorităților APL de ambele niveluri, aprobate prin decizia consiliului local, respectiv, în baza regulamentelor proprii elaborate în baza Hotărîrii Guvernului nr.1404/2005 „Privind reglementarea utilizării de către autoritățile administrației publice a autoturismelor de serviciu” (cu modificările și completările ulterioare).

30. La elaborarea proiectului bugetului local pentru anul 2021 și estimările pentru anii 2022-2023, APL la estimarea cheltuielilor la grupa principală „**Apărarea națională**” urmează să țină cont de prevederile Legii nr.1245/2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, Hotărîrii Guvernului nr.77 din 31 ianuarie 2001 ”Pentru aprobarea Regulamentului privind activitatea administrativ-militară și efectivul limită al organelor administrativ-militare” (cu

modificările și completările ulterioare), Hotărârii Guvernului nr.631 din 23 mai 2003 "Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la evidența militară", precum și de prevederile Hotărârii Guvernului nr.282/2020 „Cu privire la rezultatele încorporării în serviciul militar în octombrie 2019-ianuarie 2020 și încorporarea în serviciul militar în aprilie-iulie 2020”.

Calcululele privind estimarea cheltuielilor pentru activitatea administrativ-militară pentru proiectul de buget pentru anul 2021 și a estimărilor pentru anii 2022-2023, se vor prezenta conform *formularului nr.4* la prezenta circulară și însoțite de o notă informativă cu calcule argumentate.

31. La estimarea cheltuielilor pentru **protecția civilă și situații excepționale**, autoritățile APL urmează să țină cont de necesitatea implementării prevederilor Programului de consolidare a serviciului salvatori și pompieri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 202/2013.

Calcululele privind estimarea cheltuielilor pentru protecția civilă și situații excepționale pentru proiectul de buget pentru anul 2021 și a estimărilor pentru anii 2022-2023, se vor prezenta conform *formularului nr.5* la prezenta circulară și însoțite de o notă informativă cu calcule argumentate.

32. Cheltuielile pentru ramura "Învățământ"

Calculul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale pentru acoperirea cheltuielilor din *învățământ* pentru anii 2021-2023, a fost efectuat după cum urmează:

32.1. Transferurile cu destinație specială pentru **învățământul preșcolar** pentru fiecare UAT au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2020 pentru nivelul de învățământ respectiv.

Totodată, transferurile cu destinație specială pentru învățământul preșcolar au fost:

- majorate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anii 2021-2023;
- majorate cu mijloacele financiare suplimentare alocate pe parcursul anului 2020 pentru deschiderea a două grupe noi în cadrul instituțiilor de educație timpurie (satul Tătărești, raionul Cahul și Consiliul raional Florești);
- ajustate în urma propunerilor de redistribuire a transferurilor între bugetele locale pe parcursul anului 2020, înaintate în baza deciziilor autorităților reprezentative și deliberative, ca urmare a reorganizărilor instituțiilor de învățământ (UAT Briceni și Orhei);
- ajustate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

32.2. Transferurile cu destinație specială pentru **învățământul primar și secundar general** includ transferuri categoriale pentru școli, gimnazii și licee, calculate după metodologia de finanțare în bază de cost standard per elev.

Cuantumul normativului valoric pentru un „*elev ponderat*” și a *normativului valoric pentru o instituție*, luat în calcul la stabilirea transferurilor categoriale, constituie:

- pentru anul 2021 – 13 974,0 lei și, respectiv, 750 003,0 lei;
- pentru anul 2022 – 14 002,0 lei și, respectiv, 751 529,0 lei;
- pentru anul 2023 – 14 002,0 lei și, respectiv, 751 529,0 lei.

Totodată, pentru acordarea *dejunurilor calde* elevilor, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.234/2005 "Cu privire la alimentarea elevilor", s-a luat în calcul numărul elevilor claselor I-IV, la situația din 1 octombrie 2019 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune), 171 zile de alimentație și norma de alimentație de 10,8 lei / zi pentru anul 2021 și, respectiv, 2022-2023.

Pentru unele instituții de învățământ secundar general din unele localități ale raioanelor Anenii Noi, Căușeni și Dubăsari, amplasate în zona de securitate, au fost luați în calcul și elevii din clasele V-XII, la situația din 1 octombrie 2019 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune).

În legătură cu particularitățile specifice din planurile de învățământ privind *studierea limbilor minorităților naționale* și pentru studierea istoriei, culturii și tradițiilor poporului sînt luate în calcul mijloace financiare pentru acest scop.

Referitor la *organizarea învățămîntului gimnazial și liceal pentru deținuții minori din penitenciare (municipiile Chișinău și Bălți și raioanele Cahul, Hîncești și Rezina)*, transferurile includ mijloace pentru achitarea salariilor profesorilor, care activează în clasele din penitenciarele respective.

Transferurile pentru învățămîntul primar și secundar general includ și mijloace, în vederea *organizării și desfășurării examenelor de absolvire*, în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr.391/2014 "Cu privire la acțiunile de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire a nivelurilor de învățămînt".

Suplimentar, au fost prevăzute mijloace financiare pentru *personalul școlilor, gimnaziilor și liceelor* din stînga Nistrului din raionul Dubăsari, din satul Varnița al raionului Anenii Noi și din satele Copanca și Hagimus din raionul Căușeni, care beneficiază de salariul de bază majorat cu 4 clase de salarizare succesive, determinat în condițiile Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018.

Pentru *liceele-internat cu profil sportiv* s-a luat în calcul numărul elevilor claselor V-XII, la sfârșitul perioadei de gestiune potrivit Raportului privind îndeplinirea planului de rețea, state și contingente în instituțiile de învățămînt primar și secundar general pe anul 2020, 273 zile de alimentație și norma de alimentație de 53,7 lei / zi pentru anul 2021 și, respectiv, 2022-2023.

Totodată, transferurile cu destinație specială pentru *învățămîntul primar și secundar general* au fost:

- majorate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anii 2021-2023;
- ajustate cu cheltuielile medii precedente per beneficiar, în baza numărului de elevi prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;
- ajustate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățămînt general public, conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

32.3. Transferurile cu destinație specială pentru *învățămîntul special* au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2020 de către autoritățile administrației publice locale pentru respectivele instituții.

Totodată, cheltuielile pentru învățămîntul special au fost:

- majorate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anii 2021-2023;
- ajustate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățămînt general public, conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Întru continuarea pilotării modelului de educație incluzivă a copiilor cu dezabilități severe, în baza Ordinului ministrului educației nr.1186 din 10 decembrie 2015, au fost prevăzute cheltuieli pentru liceul teoretic "Petre Ștefănuță" din raionul Ialoveni.

32.4. Transferurile cu destinație specială pentru *învățământul extrașcolar și odihna de vară* au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2020 pentru instituțiile / măsurile respective.

Totodată, cheltuielile pentru învățământul extrașcolar au fost:

- ajustate cu costul măsurilor de politici salariale prevăzute pentru anii 2021-2023;
- ajustate în urma propunerilor de redistribuire a transferurilor între bugetele locale pe parcursul anului 2020, înaintate în baza deciziilor consiliilor locale, ca urmare a reorganizărilor instituțiilor de învățământ (UAT Târgu Mureș);
- majorate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 2000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

La fel, au fost prevăzute și mijloace pentru organizarea și desfășurarea *olimpiadelor raionale/municipale*.

32.5. Limitele transferurilor cu destinație specială pentru finanțarea *învățământului preșcolar, primar, secundar general, special și extrașcolar* sînt atribuite la nivelul respectiv al bugetelor locale, în baza competențelor stabilite autorităților APL, în conformitate cu legislația privind descentralizarea administrativă și sunt prezentate în *anexa nr.5* la prezenta circulară.

32.6. Totodată, detalierea transferurilor respective pentru anii 2021-2023 pe subprograme și măsuri este reflectată în *anexele nr.6-8* la prezenta circulară.

32.7. Autoritățile APL pot prezenta propuneri de redistribuire a acestor alocații între subprograme și măsuri, în limita totală de transferuri, completînd *formularul nr.6* pentru fiecare an separat. La fel, se vor prezenta propuneri de redistribuiri între autoritățile APL, în cazul modificării subordonării unor instituții sau alte cazuri argumentate. Aceste propuneri vor fi sub forma de redistribuiri echilibrate (+/-) față de alocațiile comunicate în *anexele nr.5-8* pe anii respectivi. În acest caz, la propunerile de redistribuire vor fi anexate copiile deciziilor Consiliilor locale respective. Formularul va fi semnat și ștampilat de toate autoritățile APL afectate de repartizări.

32.8. În cazul lichidării instituțiilor sau reducerii numărului de beneficiari, în cazul unor măsuri de o singură dată, în cazul în care unele din măsurile incluse în pct.32.1-32.4 din prezenta circulară nu mai au continuare sau, în caz, că se prevăd sistări integrale sau parțiale a activității instituțiilor (inclusiv pe motiv de reparații), se prezintă propuneri de diminuare a transferurilor pe anii respectivi. Aceste propuneri (cu semnul (-)) la fel, vor fi reflectate în *formularul nr.6*, pe fiecare an separat. Formularul va fi semnat și ștampilat de autoritatea APL ce propune reducerea respectivă.

32.9. Atît propunerile de redistribuire, cît și de diminuare vor fi însoțite de o notă explicativă despre necesitatea efectuării acestora.

32.10. În cazul prezentării de către autoritățile APL a solicitărilor de alocații suplimentare din contul transferurilor cu destinație specială, se vor completa de către solicitant *formularele nr.7 și nr.8*, iar nota explicativă va avea formatul prezentat în *anexa nr.9* la prezenta circulară. Toate formularele și nota explicativă vor fi ștampilate și semnate de către autoritatea solicitantă. În cazul lipsei semnăturii, ștampilei, în cazul prezentării dosarului necomplet (lipsei notei informative sau a careva anexe la aceasta) sau în cazul prezentării acestora necorespunzător cerințelor, solicitarea de alocații suplimentare nu se primește spre examinare.

32.11. Se atenționează că, în vederea asigurării acurateței și durabilității planificării bugetare pe termen mediu și a cheltuielilor ce urmează a fi suportate din bugetul de stat pe anii respectivi,

solicitările suplimentare de alocații din contul transferurilor cu destinație specială, precum și propunerile de redistribuire a alocațiilor între subprograme, vor fi transmise în format electronic la adresa de e-mail: irina.rusu@mf.gov.md, **pînă la data de 14 octombrie curent**.

32.12. Sinteza cheltuielilor pentru învățămînt din toate sursele, pe subprograme, va fi prezentată conform *formularului nr.9* la prezenta circulară. În acest formular nu se vor include solicitările suplimentare înaintate. Formularul va fi completat pe fiecare UAT separat și prezentat atît pe suport de hîrtie, cît și în format electronic în sistemul informațional.

32.13. Repartizarea normativului valoric pentru un "elev ponderat" și a normativului valoric pentru o instituție, comunicate la pct.32.2 din prezenta circulară, pe unele categorii ale clasificăției economice va fi prezentată conform *formularului nr.10* la prezenta circulară.

Suplimentar, se atenționează că, informația privind numărul beneficiarilor de compensații bănești anuale în mărime de 2000 lei, prezentată de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, precum și volumul de alocații financiare din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale pentru finanțarea instituțiilor de învățămînt general pentru anul 2021 se conțin în *anexa nr.10* la prezenta circulară.

33. Cheltuielile pentru ramura "Știință și inovare"

Proiectul bugetelor locale pentru anul 2021 și a estimărilor pe anii 2022-2023 pe compartimentul „Știință și inovare” va fi elaborat în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare nr. 259/2004.

În conformitate cu Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018, autoritățile administrației publice locale urmează să prevadă în buget mijloace financiare necesare pentru remunerarea muncii angajaților.

34. Cheltuielile pentru ramura „Cultură, sport, tineret, culte și odihnă”

Proiectul bugetelor locale pentru anul 2021 și a estimărilor pe anii 2022-2023 pe compartimentul „Cultură, sport, tineret, culte și odihnă” va fi elaborat în conformitate cu prevederile actelor legislative și normative, prezentate în *anexa nr.11* la prezenta circulară.

34.1. Sumele *transferurilor cu destinație specială pentru școlile sportive* au fost calculate în baza transferurilor aprobate pentru anul 2020. Totodată, cheltuielile au fost majorate cu costul măsurilor de politici salariale, precum și cu costul compensațiilor bănești ajustate.

34.2. *Limitele transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale pentru finanțarea școlilor sportive* pentru anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023, se conțin în *anexa nr.12* la prezenta circulară.

34.3. Compensațiile bănești anuale sunt calculate în baza datelor recepționate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și se conțin în *anexa nr.13* la prezenta circulară

34.4. Calculele privind estimarea cheltuielilor pentru școlile sportive se vor prezenta Ministerului Finanțelor, conform *formularului nr.11* la prezenta circulară.

34.5. Calculele privind necesarul de mijloace suplimentare/eventualele economii din contul transferurilor cu destinație specială pentru școlile sportive se vor prezenta, conform *formularului nr.12* la prezenta circulară, care vor fi transmise în format electronic la adresa de e-mail: lilia.bostan@mf.gov.md **pînă la data de 14 octombrie curent**.

34.6. Calculele privind estimarea cheltuielilor pentru cultură, sport, tineret, culte și odihnă se vor prezenta, conform *formularului nr.13* la prezenta circulară.

34.7. Toate formularele vor fi semnate și ștampilate de către autoritatea solicitantă. În cazul lipsei semnăturii, ștampilei sau la prezentarea acestora necorespunzător cerințelor înaintate, solicitările de alocații suplimentare nu vor fi recepționate spre examinare.

35. Cheltuielile pentru ramura „Ocrotirea sănătății”

La elaborarea proiectului bugetelor locale pe anul 2021 și a estimărilor pe anii 2022-2023 cheltuielile pe ramura „Ocrotirea sănătății” se vor prezenta conform *formularului nr. 14* la prezenta circulară.

36. Cheltuielile pentru ramura „Protecție socială”

La elaborarea proiectului bugetelor locale pe anul 2020 și a estimărilor pe anii 2021-2022 la ramura „Protecție socială” se va ține cont de prevederile actelor legislative și normative în vigoare.

36.1. La estimarea transferurilor cu destinație specială pentru plățile sociale s-a ținut cont de mărimile stabilite conform actelor normative în vigoare, precum și aplicarea indicelui prețurilor de consum la cheltuielile pentru mărfuri și servicii.

36.2. *Limitele transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale pentru finanțarea plăților sociale pentru anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023*, se conțin în *anexele nr.14-15* la prezenta circulară.

36.3. Plățile sociale, includ:

36.3.1. *Compensația pentru serviciile de transport, care prevede compensația cheltuielilor pentru călătoria în transportul comun urban, suburban și interurban (cu excepția taximetrelor) și compensația anuală pentru cheltuielile legate de serviciile de transport, care se acordă persoanelor cu dizabilități locomotorii, persoanelor cu dizabilități severe și accentuate, copiilor cu dizabilități, precum și persoanelor care însoțesc persoane cu dizabilități severe sau copii cu dizabilități – prevăzute în articolul 49 al Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr.60/1992. Prin urmare, cuantumul anual al compensației respective va constitui:*

▪ pentru beneficiarii din UAT:

- pentru persoane cu dizabilități severe și copiii cu dizabilități în vîrstă de pînă la 18 ani, precum și persoanelor care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități (s-au estimat în mărime de 138 lei /trimestrial) - 552 lei /anual;

- pentru persoane cu dizabilități accentuate (s-au estimat în mărime de 69 lei/trimestrial) - 276 lei/anual.

▪ pentru beneficiarii din municipiul Chișinău:

- pentru persoane cu dizabilități severe și copiii cu dizabilități în vîrstă de pînă la 18 ani, precum și persoanelor care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități (s-au estimat în mărime de 360 lei /trimestrial) -1440 lei/anual;

- persoane cu dizabilități accentuate (s-au estimat în mărime de 180 lei/trimestrial) - 720 lei/anual.

▪ pentru beneficiarii din municipiul Bălți:

- pentru persoane cu dizabilități severe și copiii cu dizabilități în vîrstă de pînă la 18 ani, precum și persoanelor care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități (s-au estimat în mărime de 270 lei /trimestrial) -1080 lei/anual;

- persoane cu dizabilități accentuate (s-au estimat în mărime de 135 lei/trimestrial) - 540 lei/anual.

Adăugător la mărimile compensației menționate mai sus, persoanele cu dizabilități locomotorii (inclusiv copii cu dizabilități locomotorii în vârstă de până la 18 ani) beneficiază de un supliment în mărime de 200 lei /trimestrial.

Condițiile de stabilire și plată a compensației pentru serviciile de transport sînt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1413/2016.

36.3.2. Indemnizație pentru copiii adoptați și cei aflați sub tutelă/curatelă, care prevede plata indemnizației pentru copii rămași fără ocrotire părintească și a celor rămași temporar fără ocrotire părintească, conform prevederilor prevăzute în art.14 și 15 din Legea nr.140/2013 “Privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți”. Plata indemnizației pentru copiii adoptați constituie 800 lei/lunar pentru fiecare beneficiar. Plata indemnizației unice pentru copiii plasați în serviciul de tutelă/curatelă, în anul 2021 va constitui:

- indemnizație unică la plasament - 3688,7 lei;
- indemnizație lunară 1400 lei.

Condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru copii adoptați sau cei aflați sub tutelă/curatelă sînt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.581/2006 și Regulamentul cu privire la tipurile, cuantumurile și condițiile specifice de acordare a indemnizațiilor pentru creșterea și îngrijirea copiilor plasați în serviciile de tutelă/curatelă, asistență parentală profesională și casă de copii de tip familial, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1278/2018;

36.3.3. Indemnizație pentru copii cu vârsta de 7 -17 ani, în cazul elevilor/studentilor cu vârsta de până la 18 ani, persoanele apte de muncă, în cazul elevilor/studentilor cu vârstă mai mare de 18 ani, prevăzute în Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru unele categorii de copii și tineri, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.132/2020.

- indemnizație lunară pentru întreținere în cuantum egal cu minimul de existență pentru anul precedent, în conformitate cu datele calculate de Biroul Național de Statistică;
- indemnizație unică la absolvirea școlii de tip internat -5000 lei;
- indemnizație lunară pentru locațiunea locuinței - 500 lei;
- indemnizație unică pentru efectuarea cercetărilor și editarea tezei și lucrării de diplomă în ultimul an de studii -500 lei;
- indemnizație unică la absolvirea instituției de învățământ -10000 lei.

36.3.4. Indemnizații și compensații pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic postsecundar, încadrați în instituțiile de învățământ în primii 3 ani după absolvirea acestora pentru plata indemnizației unice și pentru compensarea lunară a cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ, consumul de energie termică și electrică personalului didactic angajat în instituțiile de învățământ publice din mediul rural și centrele raionale, încadrați în instituțiile de învățământ, prin repartizare de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării potrivit art.134(5) și (6) din Codul Educației nr.152/2014. Modalitatea de calculare, repartizare, utilizare și evidență a transferurilor cu destinație specială pentru susținerea cadrelor didactice tinere sînt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.802/2015 (modificat prin Hotărîrea Guvernului nr.217/2019). Cheltuielile pentru serviciile comunale au fost indexate cu indicii prețului de consum.

36.3.5. Compensarea cheltuielilor pentru diferența de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și a satului Varnița din raionul Anenii Noi potrivit Legii pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și a satului Varnița din raionul Anenii Noi nr.1435/2002.

36.3.6. Prestațiile sociale pentru copiii plasați în serviciile sociale (bani de buzunar) - condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor zilnice pentru copii sînt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.378/2018.

36.4. Serviciile sociale includ:

36.4.1. Centre de reabilitare a victimelor violenței în familie, prezente în municipiul Bălți și raioanele Anenii Noi, Hîncești, Căușeni și Drochia, potrivit Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie nr.45/2007;

36.4.2. Centrul de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane, prezente în raionul Cahul, potrivit Legii privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane nr.241/2005;

36.4.3. Centre regionale HIV/SIDA, prezente în municipiile Chișinău, Bălți și Comrat (UTA Găgăuzia), potrivit Hotărîrii Guvernului nr.1010/2016 „Cu privire la aprobarea Regulamentului – cadru privind organizarea și funcționarea Centrului social regional pentru asistența persoanelor infectate HIV/SIDA și a membrilor familiilor acestora și a standardelor minime de calitate”.

36.4.4. Serviciul de mediator comunitar, potrivit Hotărîrii Guvernului nr.557/2013 ”Pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea activității mediatorului comunitar”, în baza informației Agenției Relații Interetnice;

36.4.5. Cheltuieli pentru procurarea serviciilor de consiliere psihologică a victimelor infracțiunii în municipiile Chișinău și Bălți și în raionul Leova.

36.5. Calculele privind estimarea cheltuielilor pentru protecție socială se vor prezenta Ministerului Finanțelor, conform *formulelor nr.15-16* la prezenta circulară. Totodată, la proiectul bugetului pentru anul 2021 urmează a fi prezentată nota informativă cu specificările respective la ramura nominalizată, iar pentru serviciile sociale care se finanțează prin transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat – setul întreg de documente (decizia de constituire, regulamentul de activitate, statele tip de personal, devizul de cheltuieli, etc.).

36.6. În cazul prezentării de către autoritățile APL a solicitărilor de alocații suplimentare/economii din contul transferurilor cu destinație specială pentru plățile și serviciile sociale se va argumenta în nota informativă cu prezentarea calculelor și argumentările de rigoare.

36.7. Transferurile din fondul de susținere a populației pe anii 2021-2023, acordate cu destinație specială pentru realizarea pachetului minim de servicii sociale pe fiecare UAT de nivelul al doilea, se va prezenta suplimentar de către Agenția Națională Asistență Socială.

37. Transferurile bugetelor locale pentru compensarea scutirilor de la plata impozitului funciar (venituri ratate) ale deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Rîbnița - Tiraspol, ca urmare a aplicării Legii nr. 39-XVI din 2 martie 2006 privind instituirea unor măsuri suplimentare de susținere a activității de întreprinzător desfășurate în localitățile din stînga Nistrului ale raionului Dubăsari și Hotărîrii Guvernului nr. 567 din 21 mai 2007 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de compensare a veniturilor bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, ratate în legătură cu scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Rîbnița - Tiraspol de la plata impozitului funciar, plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, se conțin în *anexa nr.16* la prezenta circulară.

38. Alocațiile din fondul rutier pentru infrastructura drumurilor sînt repartizate conform Legii fondului rutier nr.720/1996 și Legii nr.397/2003 privind finanțele publice locale, cu modificările și

completările operate prin Legea nr.24/2017. Astfel, principala destinație a mijloacelor Fondului rutier este întreținerea, reparația și reconstrucția drumurilor publice naționale și locale.

38.1. Sumele *transferurilor cu destinație specială către bugetele locale de nivelul întâi pentru infrastructura drumurilor comunale și a străzilor*, sunt calculate proporțional numărului populației prezente din teritoriul unității administrativ-teritoriale respective la data de 1 ianuarie 2020, prezentat de către Biroul Național de Statistică, precum și în baza volumului estimat în cuantum de 50% al încasărilor din taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova.

38.2. Sumele *transferurilor cu destinație specială către bugetele locale de nivelul al doilea pentru infrastructura drumurilor locale*, sunt calculate în funcție de numărul de kilometri echivalenți administrați de către acestea și urmează să fie actualizate după definitivarea alocațiilor pentru Fondul rutier în baza propunerilor Ministerului Economiei și Infrastructurii.

38.3. Totodată, atenționăm că nu se vor prevedea cheltuieli pentru acoperirea cheltuielilor aferente iluminatului stradal din transferurile cu destinație specială pentru infrastructura drumurilor.

38.4. *Limitele transferurilor cu destinație specială* de la bugetul de stat la bugetele locale pentru infrastructura drumurilor în anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023, se conțin în *anexa nr.17* la prezenta circulară.

39. Cheltuielile pentru finanțarea investițiilor capitale.

Obiectele de investiții capitale și reparații capitale de interes local, începute în anii precedenți și nefinalizate în anul 2020, precum și obiectele noi, se vor finanța din contul și în limita mijloacelor aprobate în aceste scopuri în bugetele locale. Totodată, e de menționat că în condițiile noului sistem se permite efectuarea transferurilor cu destinație specială de la un buget local la alt buget local (inclusiv între bugetele locale de nivelul întâi și bugetele locale de nivelul al doilea) pentru finanțarea unor măsuri și activități de interes comun, inclusiv pentru finanțarea obiectivelor de investiții capitale și altor cheltuieli capitale.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1029 din 19 decembrie 2013 a fost aprobat Regulamentul cu privire la proiectele de investiții capitale publice, care prevede că pentru obiectele de investiții capitale finanțate exclusiv din bugetele locale, autoritățile publice locale stabilesc proceduri specifice proprii de pregătire, aprobare, implementare și monitorizare a proiectelor de investiții capitale. Totodată, APL urmează să se conducă de Ordinul ministrului finanțelor nr.185 din 3 noiembrie 2015 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind managementul proiectelor de investiții capitale” și subcapitolul 4.7 „Particularități specifice planificării investițiilor capitale” din Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului.

40. În conformitate cu prevederile art. 18 al Legii nr. 397/2003 privind finanțele publice locale, autoritățile APL pot decide constituirea unui *fond de rezervă* în proporție de cel mult 2% din volumul cheltuielilor bugetelor locale respective.

VI

Alte particularități specifice și cerințe adiționale

41. Bugete pe programe și performanță

41.1. Implementarea bugetării pe programe la nivel local impune elaborarea/actualizarea, după caz, programului de dezvoltare social-economică a UAT; analiza strategiilor naționale și sectoriale, precum și a priorităților stabilite la nivel local; analiza situației

actuale pe domenii și formularea setului de programe/subprograme, activități; realizarea obiectivelor și indicatorilor de performanță stabiliți etc.

41.2. La elaborarea proiectelor bugetelor locale pe programe și performanță, pentru formularea programelor, scopurilor, obiectivelor și indicatorilor de performanță, APL vor aplica Metodologia bugetării pe programe (a se vedea capitolul XI al Setului), iar pentru estimarea costurilor - vor consulta Îndrumarul privind estimarea costurilor (a se vedea capitolul XII al Setului).

41.3. Totodată, pentru îmbunătățirea continuă a calității la stabilirea scopurilor, obiectivelor și indicatorilor de performanță în bugetarea pe programe și performanță se recomandă consultarea rapoartelor bugetelor pe programe și performanță la nivel local, întocmite de către experții internaționali, în urma activităților petrecute în cadrul "Programului Finanțe Publice pentru Dezvoltare", finanțat de Ministerul Finanțelor al Slovaciei și implementat de Centrul regional PNUD pentru Europa de Est și CSI și pot fi accesate pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor la adresa: <https://mf.gov.md/ro/buget/bugetarea-pe-programe>.

42. Activitățile de elaborare a proiectului de buget pentru anul 2021 și estimările pentru anii 2022-2023 vor derula în SIMF (modulul de elaborare a bugetului - BPS). În acest sens, pentru fiecare UAT de nivelul al doilea, sistemul a creat în mod automat ciclul de planificare bugetară pe anii 2021-2023.

43. Formatul de întocmire a propunerii de buget pentru anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023, se conține în Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului, subcapitolul 7.3 "Elaborarea proiectelor/ propunerilor de buget", în format unic, care este parametrizat în SIMF și nu poate fi modificat (*a se vedea tabelul 7.1*).

44. Astfel, proiectul/propunerea de buget întocmite în SIMF pe anii 2021-2023 va include: indicatorii realizați în ultimii doi ani bugetari (2018-2019), indicatorii aprobați pentru anul 2020, proiectul de buget pentru anul 2021 și estimările pentru anii 2022-2023.

45. Fluxul activităților de pregătire a proiectelor de buget în SIMF (a modului de elaborare a bugetului), din punct de vedere cronologic și al organizării procesului tehnic, se prezintă în *anexa nr.18* la prezenta circulară.

46. Suplimentar, în baza estimărilor efectuate, direcțiile finanțe ale UAT vor prezenta sinteza consolidată a proiectelor bugetelor locale de ambele niveluri, precum urmează:

46.1. Sinteza consolidată privind estimările proiectelor bugetelor locale pe anul 2021, conform clasificății funcționale, conform *formularului nr.17* la prezenta circulară.

46.2. Informația privind estimările bugetelor locale pe anii 2021-2023, conform clasificății economice, conform *formularului nr.18* la prezenta circulară. *Formularele nr.17 și nr.18* sînt accesibile pentru completare în SIMF, modulul „Trezoreria ” (Trez 2), accesînd meniul „Darea de seamă”.

47 *Plafoanele datoriilor/garanțiilor interne și externe a UAT* vor fi reflectate în proiectul bugetului local în monedă națională (lei), iar datoria și garanțiile externe a UAT și în dolari SUA. Recalcularea datoriei și garanțiilor externe în lei se va efectua reieșind din cursul oficial al leului moldovenesc prognozat la finele anului de gestiune. La calcularea *plafonului datoriei externe a UAT* se va include și o marjă de eroare în mărime de 1,0% calculată din soldul datoriei, legată eventual de riscul cursului valutar.

48. La proiectul bugetului local urmează să fie anexat *Programul anual al împrumuturilor*, conform *formularului nr.19* la prezenta circulară și *Obiectivele politicii de administrare a datoriei UAT*, ca părți componente ale acestuia.

Ca suport în elaborarea și stabilirea obiectivelor politicii de administrare a datoriei UAT se recomandă examinarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)” elaborat anual de către Ministerul Finanțelor (cel mai recent Program a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.56/2020).

49. Estimarea cheltuielilor pentru *serviciul datoriei* pe anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023, se prezintă conform *formularului nr.20* la prezenta circulară.

50. Cheltuielile necesare pentru onorarea angajamentelor față creditori și pentru împrumuturile recreditate de stat în cadrul proiectelor investiționale pe anii 2021-2023 vor fi estimate în baza prognozei cursului mediu anual oficial, după cum urmează:

<i>Indicatorii</i>	<i>Estimat</i>		
	2021	2022	2023
1	2	3	4
Dolar SUA / MDL	19,07	19,72	20,30
Euro / MDL	20,60	21,30	21,92

51. În vederea onorării datoriilor cu termen expirat, precum și a obligațiilor asumate în cadrul garanțiilor acordate întreprinderilor municipale, în cazul înregistrării de către acestea a datoriilor cu termen de achitare expirat, se recomandă APL planificarea mijloacelor financiare în proiectele bugetelor locale pe anul 2021 și estimările pentru anii 2022-2023.

52. Totodată, se va prezenta informația privind suma *împrumuturilor pentru cheltuieli de capital pe termen lung*, contractate de către autoritățile administrației publice locale de la instituțiile financiare din interiorul țării și de peste hotare și termenul de rambursare a acestora pe anul 2021 și estimările pe anii 2022-2023, conform *formularului nr.21* la prezenta circulară.

53. Avînd ca bază recomandările din prezenta circulară, autoritățile executive ale UAT de nivelul al doilea de comun cu Direcțiile finanțe a UAT, vor organiza, dirija și ghida autoritățile administrației publice locale de ambele niveluri la elaborarea proiectelor bugetelor locale pe anii 2021-2023. Odată cu prezentarea materialelor și formularelor solicitate de către Ministerul Finanțelor, urmează să fie finalizată și sinteza consolidată a proiectelor bugetelor locale de nivelul întâi și nivelul al doilea în sistemul informațional, modulul ”BPS” cu rolul de Direcție Finanțe (GFD).

54. Prezentele particularități sînt disponibile pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor la adresa: <http://mf.gov.md/ro/buget/circulara-bugetar%C4%83>.

Informații suplimentare pot fi obținute referitor la:

- venituri - ☎ 022 26 2633, 022 26 2632
- cheltuieli (informație de ordin general) - ☎ 022 26 2619
- particularitățile specifice ramurilor – în direcțiile finanțelor de ramură
- cheltuieli de personal - ☎ 022 26 29 00, 26 27 52
- investiții capitale - ☎ 022 26 26 22, 26 26 78
- datorii publice - ☎ 022 26 26 96, 022 26 27 94, 022 26 28 05
- Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe (CTIF) - ☎ 022 26 28 52, 022 26 28 65